

دانشگاه تبریز

دانشکده ی روانشناسی و علوم تربیتی

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در

رشته ی برنامه ریزی درسی

عنوان:

مقایسه ی قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه در درس

فارسی پنجم ابتدایی و رابطه ی آن با پیشرفت تحصیلی

استاد راهنما:

دکتر یوسف ادیب

استاد مشاور

دکتر اسکندر فتحی آذر

پژوهشگر

نظیره محمودی

دی 1388

نام خانوادگی: محمودی	نام: نظیره
عنوان پایان‌نامه: مقایسه قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه در درس فارسی پنجم ابتدایی و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی	
استادان راهنما: دکتر یوسف ادیب	استاد مشاور: دکتر اسکندر فتحی آذر
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد رشته: علوم تربیتی گرایش: برنامه ریزی درسی دانشگاه: تبریز	
دانشکده: علوم تربیتی و روانشناسی تاریخ فارغ التحصیلی: 1388 تعداد صفحه: 120	
واژه‌های کلیدی: قدرت خوانایی، یک زبانه، دو زبانه، درس فارسی، پیشرفت تحصیلی،	
<p>چکیده: یکی از راههای تعیین سطح خوانایی کتابهای درسی و اینکه متن متناسب با توانایی دانش آموزان نوشته شده است، اندازه گیری قدرت خوانایی متن است، که عواملی مهم مثل خود یادگیرنده، کتاب درسی (فونت، شکل ها و اندازه ی متن و.....) را در نظر می گیرد.</p> <p>در این مطالعه تلاش گردیده که قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه (فارس زبان) و دو زبانه ی (کرد و ترک زبان) و رابطه آن با پیشرفت تحصیلی بررسی شود. روش: این تحقیق با استفاده از روش علی مقایسه ای انجام شده است. 430 دانش آموز پنجم ابتدایی یک زبانه ی فارس و دو زبانه ی ترک و کرد در سه شهر تهران، مهاباد و مراغه به روش نمونه گیری خوشه ای انتخاب شدند. تعداد نمونه ها در این شهرها به ترتیب 153، 145، 132 بودند. در این تحقیق از دو آزمون استفاده شده است. برای اندازه گیری قدرت خوانایی از آزمون کلوز و برای پیشرفت تحصیلی از آزمون معلم ساخته استفاده شده است. یافته ها: داده های حاصل با استفاده از آزمون تحلیل واریانس برای تفاوت قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه و رابطه ی پیشرفت تحصیلی و قدرت خوانایی با استفاده از ضریب همبستگی پیرسون مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند. نتایج حاصل از این پژوهش نشان داد که بین قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه تفاوت معنی داری وجود دارد و یک زبانه ها قدرت خوانایی بالاتری دارند اما بین قدرت خوانایی دو زبانه های ترک و کرد تفاوتی وجود ندارد. همچنین نتایج نشان داد که بین پیشرفت تحصیلی دانش آموزان (یک زبانه و دو زبانه) نیز تفاوت وجود دارد و همبستگی معنی داری بین قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی ($r_{xy}=0/068$) دانش آموزان (یک زبانه و دو زبانه) وجود دارد. یعنی هرچه قدرت خوانایی بالاتر باشد پیشرفت تحصیلی هم بالاتر خواهد بود و بالعکس. نتیجه گیری: کتاب فارسی پنجم متناسب با سطح توانایی دانش آموزان دو زبانه نمی باشد و متن از نظر سطح خوانایی بالاتر از سطح توانایی دانش آموزان دو زبانه می باشد اما متن کتاب برای دانش آموزان یک زبانه مناسب و در سطح توانایی آنها بود.</p>	

تقدیم به دو ستاره پر فروغ آسمان زندگیم

پدر و مادر مهربانم

خدای را بس شاکرم که از روی کرم پدر و مادری فداکار را نصیبم ساخته تا در سایه درخت

پر بار وجودشان بیسایم و از ریشه آنها شاخ و برگ گیرم و در سایه وجودشان در راه

کسب علم و دانش تلاش نمایم.

تقدیر و تشکر

سپاس خدای عزوجل را که مرا توان و توفیق آشنایی با قلم داد و همیشه و در همه حال حامی و پشتیبان من است.

در انجام این پژوهش همواره از مساعدت بزرگوارانی بر خودار بودم که بدون یاری آنها هرگز این تحقیق به نتیجه نمی رسید، در آغاز لازم می دانم سپاسگذار این عزیزان باشم:

با امتنان فراوان از استاد راهنمای محترم جناب آقای دکتر یوسف ادیب که راهنماییهای ارزنده ایشان در در کلیه مراحل کار راهگشایم بوده است.

با تشکر از استاد مشاور محترم جناب آقای دکتر اسکندر فتحی آذر که با سعه صدر مرا از مشاورت خردمندانه ی خود بهره مند ساخته اند.

و با سپاس فراوان از استاد داور محترم جناب آقای دکتر تورج هاشمی که قبول زحمت فرموده و قضاوت این پایان نامه را بر عهده گرفته اند.

در این میان عزیزانی همراهم بودند که حضورشان باعث دلگرمی و کمک بی دریغشان مزید امتنان است.

فصل اول - کلیات تحقیق

1-1	مقدمه.....	1
2-1	بیان مسأله.....	3
3-1	اهمیت ضرورت مسأله.....	7
4-1	اهداف تحقیق.....	10
1-4-1	اهداف کلی.....	10
2-4-1	اهداف جزئی.....	10
5-1	سؤالات تحقیق.....	10
6-1	متغیرهای تحقیق.....	11
7-1	تعریف متغیرها (مفهومی و عملیاتی).....	11

فصل دوم - پیشینه تحقیق

1-2	مقدمه.....	14
2-2	خواندن.....	15
3-2	روانشناسی خواندن.....	17
4-2	مفهوم قدرت خوانایی و عوامل مربوط به آن.....	19
1-4-2	تعریف قدرت خوانایی.....	19
2-4-2	عوامل موثر در قدرت خوانایی.....	20
5-2	رابطه خواندن و زبان.....	23
6-2	دو زبانگی :.....	26
1-6-2	تعریف دو زبانگی.....	26
2-6-2	انواع دو زبانگی.....	27
3-6-2	طرق دو زبانگی.....	29
4-6-2	آموزش زبان دوم.....	30

31.....	7-2 نظریه ها و دیدگاه‌های مربوط به زبان دوم.....
31.....	1-7-2 نظریه محتوایی.....
32.....	2-7-2 نظریه پردازشی.....
33.....	3-7-2 نظریه لنه برگ.....
36.....	8-2 پیشرفت تحصیلی.....
37.....	9-2 عوامل موثر بر پیشرفت تحصیلی.....
37.....	2-9-1 عوامل فردی.....
39.....	2-9-2 مهمترین عوامل آموزشی مؤثر بر پیشرفت تحصیلی.....
40.....	2-9-3 عوامل خانوادگی و اجتماعی.....
40.....	10-2 دو زبانی و پیشرفت تحصیلی.....
43.....	11-2 ارتباط قدرت خوانایی با دو زبانی و پیشرفت تحصیلی.....
47.....	12-2 قدرت خوانایی و نقش سواد والدین در زبان آموزی.....
48.....	13-2 فرمول های تحلیل کتاب های درس.....
50.....	14-2 انواع فرمولهای قدرت خوانایی.....
50.....	1-14-2 فرمول خوانایی فوگ.....
51.....	2-14-2 تست خوانایی فرای.....
52.....	3-14-2 فرمول خوانایی فلش.....
52.....	4-14-2 فرمول سطح خوانایی پاورز.....
53.....	5-14-2 فرمول سطح خوانایی اسموگ.....
53.....	6-14-2 فرمول سطح خوانایی فورکست.....
54.....	15-2 نظام آموزشی و جایگاه کتاب درسی فارسی در آن.....
58.....	16-2 تحقیقات انجام یافته.....
58.....	1-16-2 تحقیقات خارجی.....
68.....	2-16-2 تحقیقات داخلی.....

70.....	17-2 جمع بندی و نتیجه گیری
	فصل سوم
72.....	1-3 مقدمه
72.....	2-3 روش تحقیق
72.....	3-3 جامعه آماری
72.....	4-3 روش نمونه گیری و حجم نمونه
74.....	5-3 ابزار اندازه گیری
74.....	1-5-3 ابزار اول: پرسشنامه ی قدرت خوانایی
76.....	2-5-3 ابزار دوم: پرسشنامه ی پیشرفت تحصیلی
77.....	6-3 روش اجرا
77.....	6-3 تجزیه و تحلیل داده های تحقیق
	فصل چهارم
79.....	1-4 مقدمه
79.....	سوال اول
80.....	سوال دوم
81.....	سوال سوم
82.....	سوال چهارم
83.....	سوال پنجم
86.....	1-4 یافته های جانبی تحقیق
	فصل پنجم
95.....	1-5 مقدمه
95.....	2-5 بحث و نتیجه گیری
106.....	3-5 محدودیت های تحقیق
107.....	4-5 پیشنهادهای تحقیق

107.....	1-4-5 پیشنهاد های پژوهشی
107.....	2-4-5 پیشنهاد های کاربردی
109.....	-منابع

- جدول 3-1 فراوانی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه (نمونه مورد پژوهش).....74
- جدول 4-1 شاخصهای توصیفی قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه.....79
- جدول 4-7 واریانس یک طرفه برای تعیین تفاوت قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه.....80
- جدول 4-8 آزمون LSD برای تعیین رابطه بین قدرت خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه.....80
- جدول 4-9 شاخصهای توصیفی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه.....81
- جدول 4-15 واریانس یک طرفه برای تعیین میزان پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه.....82
- جدول 4-16 آزمون LSD برای تعیین رابطه پیشرفت تحصیلی میان دانش آموزان دو زبانه.....82
- جدول 4-17 شاخصهای توصیفی قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه.....83
- جدول 4-18 ضریب همبستگی پیرسون برای بررسی رابطه بین قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی.....83
- جدول 4-19 شاخص های توصیفی قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان فارس زبان.....84
- جدول 4-20 ضریب همبستگی پیرسون برای رابطه قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان فارس زبان.....84
- جدول 4-21 شاخص های توصیفی قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کرد زبان.....85
- جدول 4-22 ضریب همبستگی پیرسون برای رابطه قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان کرد زبان.....85
- جدول 4-23 شاخص های توصیفی قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ترک زبان.....85
- جدول 4-24 ضریب همبستگی پیرسون برای رابطه قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان ترک زبان.....86
- جدول 4-25 فراوانی سطوح سواد مادر و زبان در قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی.....86
- جدول 4-26 شاخصهای توصیفی سواد مادر در قدرت خوانایی بین یک زبانه ها و دو زبانه ها.....87
- جدول 4-27 شاخصهای توصیفی پیشرفت تحصیلی بین سطوح سواد مادر در یک زبانه ها و دو زبانه ها.....87
- جدول 4-28 فراوانی سطوح سواد پدر در قدرت خوانایی و پیشرفت تحصیلی و زبان.....88
- جدول 4-29 شاخصهای توصیفی سواد پدر در قدرت خوانایی بین یک زبانه ها و دو زبانه ها.....88
- جدول 4-30 شاخصهای توصیفی پیشرفت تحصیلی و سواد پدر در یک زبانه ها و دو زبانه ها.....89
- جدول 4-31 واریانس دو طرفه برای تفاوت پیشرفت تحصیلی در سواد پدر و زبان و تقابل آنها.....103
- جدول 4-32 آزمون واریانس دو طرفه برای تفاوت قدرت خوانایی در زبان و سواد مادر و تقابل آنها.....96
- جدول 4-33 آزمون Isd برای مقایسه قدرت خوانایی در سطوح مختلف سواد مادر.....97
- جدول 4-34 واریانس دو طرفه برای تفاوت پیشرفت تحصیلی در سواد مادر و زبان و تقابل آنها.....98

جدول 4-35) آزمون Isd برای تفاوت پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در سطوح سواد مادر.....99

جدول 4-36) واریانس دو طرفه برای تفاوت قدرت خوانایی در زبان و سواد پدر و تقابل آنها.....101

نمودار 3-1 فراوانی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه (نمونه مورد پژوهش).....74

نمودار 4-7 قدرت خوانایی دانش آموزان بر مبنای تحصیلات پدر در یک زبانه ها و دو زبانه ها.....93

فصل اول

کلیات تحقیق

1-1 مقدمه:

زبان دارای کنش رمزی و ارتباطی است و وقتی سخن از زبان به میان می آید لازم است به چهار وجه ارتباط یعنی سخن گفتن، گوش دادن، خواندن و نوشتن، توجه شود. زبان خواندن راهی برای بیان شفاهی در قالب علائم بصری است. نویسنده، زبان گفتاری را می گیرد آن را به صورت علامت هایی در می آورد که برای خواندن و فهمیدن معنای آنها می توان دوباره آنها را از حالت علامت خارج ساخت. بر خلاف زبان گفتاری که قدمتی حداقل چند صد هزار ساله دارد، زبان نوشتاری بیش از سه یا چهار هزار سال قدمت ندارد (رپ¹ و همکاران، 2002). با این وجود به جرأت می توان گفت اختراع زبان نوشتاری بزرگترین پیشرفت فرهنگی و شناختی بشر بوده است. کار آمدی ابزار نوشتار در ذخیره سازی، انتقال، تداوم دانش و اندیشه انسانی موجب شده است که مهارت در رمزگشایی آن (خواندن) در جامعه معاصر اهمیتی روز افزون یافته و اساس موفقیت در اجتماع قبلی گردد (میکائیلی منبع، 1384).

در واقع خواندن فرایند رشد و تکلم زبان است بدین معنا که شروع فعالیت خواندن از زمانی شروع می شود که کودک با دیدن یا لمس کردن شی یا تصویر آن، کلمه یا نماد آن برایش تداعی می شود. به سخن دیگر مجموعه ای از صداها جایگزین اشیاء، تصاویر و مفاهیم آنها می گردد. پس از تجربه کافی در این زمینه و با آغاز سن مدرسه و برخورداری از آموزشهای لازم، مرحله ارتباط دادن کلمات یا صدای آنها با نمادهای تصویری (کلمات نوشتاری) شروع می شود. در این مرحله کودک می تواند برای هر یک از صداهایی که در زبان محیطی موجود است یک نشانه یا نماد تصویری جایگزین کند و پس از آن این نمادها را با یکدیگر ترکیب نماید و کلمه یا جمله را بخواند (فریاری و رخشان، 1367).

اگرچه مهارت خواندن ریشه در مهارتها و توانایی های زبان دارد اما بخشی از نهادۀ زیستی انسان نیست و برای آن باید آموزش ببیند به همین سبب آموزش و یادگیری آن یکی از مهمترین و ارزشمندترین اهداف آموزش و پرورش است (میکائیلی منیع، 1384).

در بسیاری از کشورهای دنیا گروههای وجود دارند که زبان خواندن آنها با زبان گفتار آنها یا به عبارت دیگر با زبان مادری آنها متفاوت است این کودکان در آموزش های رسمی معمولاً زبان دیگری غیر از زبان مادری را یاد می گیرند.

یاد گرفتن زبان دوم کار دشواری است مسلط شدن به زبان دیگر وقت گیر است؛ اگرچه تسلط کلامی بر زبان 2 یا 3 سال زمان می برد ولی مسلط شدن بر مطالب درسی کتابهای درسی از طریق خواندن و نوشتن 4 سال یا بیشتر طول می کشد (سانتراک، 1383).

آموزش خواندن به دانش آموزان و کمک به آنها برای کسب مهارتهای یادگیری از طریق خواندن جزء مسئولیتهای اساسی مدرسه است. ما از طریق خواندن می توانیم با مردمی که با ما فاصله زمانی و مکانی دارند تماس برقرار سازیم از آنها بیاموزیم و ارتباط برقرار کنیم.

بدون توانایی خواندن احتمال بالقوه پیشرفت کودک در همه برنامه های درسی به شدت کاهش می یابد، فراتر از مدرسه، خواندن برای موفقیت در محیط کاری نیز حیاتی است و منبع مهمی برای لذت بردن و تفریح بسیاری از بزرگسالان است (گلاور و همکاران، 1377).

در آزمون پرلز¹ (2006) مدیران و معلمان هر دو اعلام کردند که کتاب درسی، پایه آموزش و تدریس خواندن است و دیگر مواد آموزشی آن را تکمیل می کنند. در سطح بین المللی به طور متوسط معلمان 90% از دانش آموزان حداقل یک یا دو بار در هفته از کتاب استفاده کرده اند (کریمی، 1386).

در کشور ما کتاب درسی وسیله اصلی تعلیم و تربیت را تشکیل می دهد و معلمان و دانش آموزان در فعالیت های یادگیری - یاددهی به این ماده آموزشی تکیه دارند (ملکی 1384).

با توجه به اینکه کتاب درسی مخصوصاً کتاب درسی فارسی در آموزش خواندن و یادگیری و پیشرفت تحصیلی فراگیران خصوصاً دو زبانه ها تأثیرات چشمگیری دارد و از طرف دیگر یکی از عوامل مؤثر در استفاده از کتابها سطح خوانایی آنهاست لازم است سطح خوانایی دانش آموزان یک زبانه و دو زبانه را با هم مقایسه کرده و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی فراگیران بررسی شود.

2-1 بیان مسأله:

مهارت در خواندن¹ یکی از مهمترین نیازهای یادگیری دانش آموزان در زندگی امروز است. توانایی درک مطلب، تفسیر و استنتاج از متون درسی و غیر درسی، دانش آموزان را با افکار و اطلاعات جدید آشنا می سازد و آنان را یاری می دهد تا "بهبتر اندیشیدن" و "بهبتر زیستن" را بیاموزند. خواندن معطوف به درک مطلب نوشته شده و شناخت ارزشها و معانی و مفاهیم کلمه ها، عبارت ها، جمله ها و دریافت دانستنی ها و معنا و مقصود پیامی است که نویسنده با به کارگیری نشانه ها و رمزهای کلامی آن را نوشته است. در حقیقت یادگیری مهارت خواندن کلید همه یادگیری هاست. زیرا اغلب یادگیریهای درسی از این طریق صورت می گیرد (کریمی، 1382).

خواندن یکی از سه مهارت² اصلی می باشد که مورد تأکید طرفداران نظریه شناختی برنامه ی درسی، خصوصاً کارل برایتز است (میلر، 1386). اصلی ترین شیوه آموختن و کسب دانش و آگاهی در انسان از طریق خواندن می باشد که هدف آن یادگیری بوده و از پیشرفته ترین و پیچیده ترین تواناییها و فعالیت های ذهنی انسان به شمار می رود (قشلاقی، 1376).

مشکلات خواندن در واقع ساده ترین نشانه ای است که به کمک آن میتوان شکست کودک را در بسیاری از زمینه های تحصیلی پیش بینی کرد (اریکسون، 1987 به نقل از عباسی، 1377). مشکلات خواندن شاید بیش از سایر مشکلات اختصاصی یادگیری در حوزه های گوناگون مانع پیشرفت تحصیلی می گردد. زیرا خواندن، راه دستیابی به دامنه ی گسترده ی از اطلاعات است و عدم موفقیت کودک در یادگیری خواندن در سالهای اولیه مدرسه او را به طور مؤثری از بیشتر مواد برنامه ی درسی دیگر باز می دارد (راتر¹ و همکاران، 1970).

یکی از عوامل کلیدی مؤثر در پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در کشورمان زبان فارسی است. به نظر می رسد چون زبان فارسی کلید همه یادگیری هاست این احتمال وجود دارد که یکی از علل مردودی دانش آموزان و تکرار پایه خصوصاً در دوره ابتدایی، در ضعف یادگیری زبان فارسی باشد.

پس با توجه به اهمیت موضوع متاسفانه توجه به خواندن و قدرت خوانایی و نقشی که در پیشرفت تحصیلی و یادگیری زبان فارسی ایفا می کند، چندان زیاد نبوده و با توجه به تحقیقات اشاره شده اگر این موضوع به این شیوه ادامه پیدا کند ممکن است مسائل عدیده در آموزش و پرورش از جمله افت تحصیلی و مردودی را به وجود آورد. چنین موضوعی در مناطق دو زبانه از اهمیت بیشتری برخوردار است.

از بین دروس دوره ابتدایی دو درس دیکته و خواندن زبان فارسی از اهمیت ویژه ای برخوردارند. چرا که با فراگیری این دو درس است که دانش آموزان با سواد² می شوند. دانش آموزان مناطق دو زبانه³ بخصوص در دو پایه اول ابتدایی در فراگیری زبان فارسی چه از نظر

1- Rutter M

2 - Literacy

3 - Bilingual

گفتاری و شنیداری و چه از نظر سواد آموزی (خواندن و نوشتن) و سایر دروس با مشکل مواجه اند که شامل حال دانش آموزان فارسی زبان نمی شود این وضعیت ناشی از کتب و روش آموزش یکسان در سراسر کشور است که بدون توجه به اختلافات زبانی دانش آموزان است (مدرس، 1372).

دورگون اوغلی (2002 به نقل از میکائیلی منبع، 1384) برای دوزبانه هایی که در خانه و محیط زندگی به زبان مادری صحبت می کنند اما سواد را به زبان دوم می آموزند و بخشی از نیازهای اجتماعی خود را به زبان دوم مرتفع می کنند از اصطلاح (یادگیرندگان زبان¹) استفاده می کند. او دو دلیل برای استفاده از اصطلاح فوق ذکر می کند: نخست اینکه زبان مدرسه یک زبان اضافه است که دانش آموزان یاد می گیرند. دوم: اگرچه این دانش آموزان از این نظر که با دو یا چند زبان مواجه است دو زبان به شمار می روند، اما ممکن است فاقد کارایی لازم در یک یا دو زبان باشند. بنابراین آنچه که فراگیران چه تک زبانه و دو زبانه درباره هر موضوعی در مدرسه یاد می گیرند به مقدار زیادی به این که تا چه اندازه آنها می توانند این کتابها را بخوانند و بفهمند بستگی دارد. بنابراین توانایی برای فهم کتابهای درسی یکی از عوامل عمده در پیشرفت تحصیلی فراگیران خواهد بود پس قدرت خوانایی کتابها از اهمیت زیادی برخوردار است.

همانگونه که وود و وود² (1988) اشاره کرده اند؛ مشخصات اولیه و ابتدایی یک متن که به درک متن کمک می کند، پیچیدگی محتویات متن، فرم ساختاری متن و میزان خوانایی متن می باشد (فتحی آذر³، 1995).

1 - Languag Learnier

2- Wood And Wood

3-Fathi Azar

سطح خوانایی¹ یا خواندن به میزان دشواری خواندن مطالب چاپ شده بر می گردد. این سطح (معیار) مجموعه عواملی است که روی میزان فهم یک شخص به همراه خواندن یک متن تأثیر می گذارد. عوامل زیادی در پیچیدگی یک متن اثر دارد، ولی از میان این عوامل، لغات بکار رفته در متن و اندازه ی متن، توسط محققین جزء مهمترین عوامل می باشد (فتحی آذر، 1995).

روند تحلیل کتابهای درسی بوسیله استفاده از فرمول های قدرت خوانایی² انجام می شود (کلر³، 1982).

عبارت قدرت خوانایی به تمام عواملی که در خواندن و فهمیدن متن اثر دارد برمی گردد (جانسون⁴، 1998). این عوامل شامل موارد زیر است:

- 1- خوانایی مواد چاپی (همه شکل ها و نمودارها)
- 2- علاقه و انگیزه فرد خواننده به مطلب
- 3- پیچیدگی کلمات و جملات در مقایسه با میزان توانایی خواننده .

بنابراین مهارت خواندن یک مؤلفه بنیادی زبان است. پس پیدا کردن متن های دارای موضوع با سطح مناسب (سطح خوانایی) برای یادگیرندگان زبان دوم- خارجی یک چالش برای معلمان است (پترسون⁵، 2007).

بیالیستوک⁶ (2007) در پژوهشی که روی بچه های دو زبانه انجام داد نشان داد که بسیاری از جنبه های قدرت خوانایی و آگاهی های واج شناختی قابل توجه، ریشه در مکانیزم های شناختی و جابه جایی آسان در میان زبان ها دارند. همچنین تحقیقی دیگر توسط بیالیستوک (2005) روی بچه های دو زبانه انجام شد، که نتایج نشان داد که دو زبانه ها همه تکالیف داده شده را به طور کامل انجام

1- Reading Level
2- Readability
3- Klare
4- Johnson
5 - Peterson
6 - Bilysrtok

دادند و یک افزایش کلی در قدرت خوانایی همه بچه های دو زبانه وجود داشت. آنها مهارت‌های سواد را به موقعیت‌های دیگر انتقال می دهند، وقتی که هر دو زبان با یک سیستم نوشتاری مشابه نوشته می شوند.

با توجه به اینکه تحقیقات بیان شده و در مورد خواندن و قدرت خوانایی در پیشرفت تحصیلی و اهمیت این موضوع در بچه های دو زبانه و قدرت خوانایی آنان برای خواندن کتابهای درسی اهمیت زیادی دارد، مساله اساسی پژوهش حاضر مقایسه قدرت خوانایی در یک گروه دانش آموزان یک زبانه (فارسی زبان) با دو گروه دانش آموزان (ترک زبان و کرد زبان) و بررسی رابطه قدرت خوانایی با پیشرفت تحصیلی می باشد.

3-1 اهمیت ضرورت مسأله :

برخی از صاحب‌نظران توسعه از میان سطوح مختلف آموزش و پرورش پیش از دانشگاه نقش اصلی و اساسی را برای دوره ابتدایی قایل بوده و معتقدند که در گام نخست باید با ایجاد تحول در برنامه های ابتدایی آن را با نیازهای علمی و فرهنگی توسعه سازگار ساخت (مهرمحمدی، 1379).

پیشرفت تحصیلی یکی از شاخص‌های مهم نظام آموزشی می‌باشد. زیرا عدم تحقق مطلوب آن سبب افزایش تعداد مردودی ها و مهمتر از همه باعث افت تحصیلی می باشد، پس با توجه به نقشی که خواندن در پیشرفت تحصیلی ایفا می کند توجه به آن از اهمیت زیادی برخوردار است. خواندن مهارتی است که نوآموزان پس از ورود به مدرسه ملزم به یادگیری آن هستند و آموختن آن، دروازه ورود به دنیای دانش و اطلاعات است. به دلیل اهمیت این مهارت در دنیای متمدن، چگونگی کسب و عوامل تسهیل کننده و باز دارنده آن از سال ها پیش مورد توجه روانشناسان و متخصصان تعلیم و تربیت بوده و هست. این گروه تلاش کرده اند با شناسایی عوامل مؤثر، برنامه های آموزشی مناسب بینند که تسهیل گر یادگیری باشد (میکائیلی منیع، 1384).

فراگیرانی که خوب می خوانند و درک مطلب بهتری دارند خود را برای کلاس، بهتر آماده می کنند مشارکت بیشتری در کلاس دارند، واقعیت و کاملتر یادداشت برداری می کنند و پیشرفت تحصیلی دارند (کالج موسکینگام¹، 2000).

کشورما بنا به موقعیت خاص جغرافیایی جزو کشورهای است که مردم مناطق مختلف به زبان های متفاوت صحبت می کنند اما خواندن را با زبان دیگری که معمولاً زبان دوم آن ها نیز هست می آموزند. این موضوع با توجه به این که مهارت های زبانی و واج شناسی، بنیاد یادگیری خواندن به شمار می رود شاید موجب دشواری در یادگیری خواندن در این گروه شود (خانزاده، 1371).

اگرچه خواندن مهارتی است که آموختن آن نیاز به آموزش و تمرین دارد اما ریشه های آن در مهارت های زبانی نهفته است که پیش از آموزش رسمی و طی رشد طبیعی بدست می آیند. افزایش خزانه واژگان، یادگیری اصوات و یادگیری قواعد دستوری زبان، مهارت های تسلط به واژه، تشخیص و درک آن، مهارت های اساسی هستند که برای تبدیل فرد به خواننده ی ماهر ضروری هستند (بتورنه و فریل - پاتی²، 2003 به نقل از میکائیلی منیع 1384).

از آنجایی که کتب درسی جزء لازم از برنامه های درسی هستند در صورتی که بخواهیم در فعالیتهای مربوط به آموزش کودکان موفق باشیم باید در تهیه این ابزار آموزش نهایت دقت را به کار بریم تا از طریق تهیه کتابهای که با علایق و نیازها و تواناییهای فراگیر متناسب است آنها را در راه کسب علم و دانش و یادگیری بهتر مطلب کمک کنیم. تنها در این صورت است که می توانیم مفاهیم علمی را به ساده ترین شیوه که مناسب برای کودکان سنین دبستانی است انتقال دهیم (کلهر، 1376).

1- Muskingum, College

2 - Betounne & Friel-Patti